

ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับหลักรัฐศาสตร์*

โดย นายโกวิท วงศ์สุรวัฒน์

หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน

วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ปีที่ ๒๙ ฉบับที่ ๑๐๓๐๘

เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ที่สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นายอัคราทร จุฬารัตน์ ประธานศาลปกครองสูงสุด กล่าวระหว่างบรรยายพิเศษ ในหัวข้อ "การปฏิรูปการเมือง" ว่าไม่ขอพูดถึงเรื่องการเมือง แต่ขอพูดในเรื่องกฎหมายและศาลปกครอง กฎหมายของประเทศไทยส่วนใหญ่ออกโดยรัฐบาลผู้มีอำนาจและมีเสียงข้างมากในสภาใช้ตำแหน่งใหญ่โตไม่มีเหตุผลบางครั้งการออกกฎหมายหรือคำสั่งทำให้เกิดขัดแย้งและเป็นปัญหากฎหมาย บางครั้งนักกฎหมายประเทศไทยชอบบอกว่าจำเป็นต้องใช้หลักรัฐศาสตร์แทนนิติศาสตร์ คนที่ใช้รัฐศาสตร์ตัดสินหรือตีความเป็นเพราะนักกฎหมายคนนั้นใช้กฎหมายไม่เป็น ดังนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงมาจากคนใช้กฎหมายไม่เป็น อ่านกฎหมายตีความจากตัวหนังสือ "นักกฎหมายเมืองไทยชอบตีความตามตัวหนังสือหาช่องว่างของกฎหมาย คำใดประโยชน์ไม่ได้เขียนก็จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเอง ทุกวันนี้ปัญหาเกิดจากคนที่เพียงอ่านกฎหมายรู้กฎหมายเป็นเท่านั้น ไม่เคยหาวิธีอุดช่องโหว่ของกฎหมาย ผมรู้สึกดีใจที่เห็นกฎหมายไทยเริ่มพัฒนาขึ้นหลังจากการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในกรณีของคณะกรรมการการ

เลือกตั้ง (กต.)" นายอัคราทรกล่าว (มติชน, ๑๑ พ.ค. ๕๙ หน้า ๑๓) *

ผู้เขียนมักเกิดอาการอึดอัดเมื่อได้ยินการอ้างอิงถึงการใช้หลักรัฐศาสตร์หรือการใช้หลักนิติศาสตร์เนื่องจากการพูดเช่นนี้ หมายถึงว่ารัฐศาสตร์นั้นไม่มีหลักมีเกณฑ์อะไรจริงจังเลยเพียงแต่มั่วหรือทำอะไรก็ได้ให้แก้ปัญหาที่เผชิญอยู่เบื้องหน้านั้นได้สำเร็จก็พอแล้ว ส่วนหลักนิติศาสตร์นั้นเป็นหลักการที่มั่นคงไม่มีอะไรจะทำให้คลอนแคลนได้ การทำอะไรที่ต้องมีหลักเกณฑ์ มีหลักฐาน มีหลักการ ต้องอธิบายได้ในทุกจุด ไม่มีการมั่วเด็ดขาด ดังนั้น เมื่อมีการพูดว่าให้ใช้หลักรัฐศาสตร์นั้นก็ขอมหาความมาให้หลักเสียงกฎหมาย ทำอะไรก็ได้แม้แต่การละเมิดกฎหมายก็ทำไปเถิด เนื่องจากรัฐศาสตร์ไม่มีหลักเกณฑ์อะไรเลยนั่นเอง ความจริงเรื่องนี้เป็นเรื่องตลกที่หัวเราะไม่ออกเพราะว่าคนพูดกันและดูเหมือนจะเชื่อกันแบบนี้มากเหลือเกิน ทั้ง ๆ ที่จริง ๆ แล้วหลักรัฐศาสตร์นั้นโดยทางสากลแล้วเขาเอาไว้ใช้กับนักการเมืองโดยเฉพาะเป็น Code of Conduct ของนักการเมืองที่รู้จักผิดชอบชั่วดีโดยแท้

* จุฬารัตน์ ยะปะนัน นิติกร กลุ่มงานพัฒนา
กฎหมาย สำนักงานกฎหมาย รวบรวม.

เพราะหลักรัฐศาสตร์ที่สำคัญก็เหมือนกับหลักของนักธุรกิจที่ดีทั้งหลายนั่นแหละครับ คือ ความเชื่อถือว่าไว้วางใจจากสาธารณชนหรือสถาบันการเงินแล้วแบบที่เรียกว่าเป็นคนมีเครดิต (Credit) นั่นแหละว่าคนๆ นี้เป็นคนซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ ชำระหนี้ตามกำหนดเวลา ไม่โกงเมื่อนักธุรกิจผู้ที่มีเครดิต มีภาพลักษณ์ดีนี้แหละ ทำให้คนมีความเชื่อถือว่าไว้วางใจหากนักธุรกิจจะกู้ยืมเงินหรือทำสัญญาอะไรกับใครแล้วยอมทำได้อย่างสะดวกสบาย เพราะคนเขาเชื่อเครดิต นักการเมืองก็เช่นกัน หากฝ่ายบริหารคือนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีหากมีพริ้วในการฉ้อราษฎร์บังหลวง แม้จับไม่ได้คาหนังคาเขาไม่ถึงต้องมีใบเสร็จหรือใบรับเงินหรือประพุดิตตัวไม่อยู่ในศีลธรรม ผิดลูกผิดเมียเขา หรือทำงานผิดพลาดสร้างความเสียหายให้แก่ประเทศชาติแบบคนที่ไม่ม่มีฝีมือก็ยอมเสียเครดิตแล้ว

ดังนั้น ท่านผู้อ่านที่เคารพคงเห็นนักการเมืองต่างประเทศมักจะลาออกเพื่อแสดงความรับผิดชอบเมื่อรู้ตัวว่าตัวเองเสียเครดิตไปแล้ว เช่น รถไฟชนกันมีคนตายมาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมก็แสดงสปิริตลาออกหรือรัฐมนตรีกลาโหมมีเพศสัมพันธ์กับโสเภณีชั้นสูงที่บังเอิญไปมีเพศสัมพันธ์กับทูตทหารของประเทศที่เป็นอเมริกัน เมื่อเรื่องถึงสื่อมวลชนก็ปฏิเสธเสียงแข็งแม้ว่าจะพิสูจน์ไม่ได้ว่าได้แฝงแลกความลับทางการทหารให้กับผู้หญิงฝรั่งรื้อเข้าทูตทหารนั้น ก็ยังต้องลาออกเพราะหลักรัฐศาสตร์เป็นอย่างนี้ (ตัวอย่างที่ยกมานี้มีอีกเยอะแยะ ของจริงนั้นอ้างอิงได้ทั้งสิ้น)

สำหรับนักการเมืองไทยก็มีอยู่บ้างที่ใช้หลักรัฐศาสตร์ตามหลักของสากลแต่มีน้อยส่วนใหญ่ว่าอ้างหลักนิติศาสตร์คือต้องเรียกหาใบเสร็จใบรับเงิน ขนาดมีพริ้วว่าเป็นคนยากจนมาก่อน

เล่นการเมือง แต่พอได้ตำแหน่งแล้วก็มั่งคั่งฟูฟ่าขึ้นมาอย่างที่วิญญูชนที่ไหนก็ต้องเชื่อว่าต้องโกง ต้องคอร์รัปชั่นแน่นอน แต่มักอ้างหลักนิติศาสตร์อ้างว่าต้องมีหลักฐาน มีพยานมัดอย่างดินไม่หลุด ยังไม่ค่อยจะยอมรับกันเลย ความจริงในหลักทศพิธราชธรรมข้อที่ ๑๐ อันเป็นข้อสุดท้ายและเป็นข้อที่สำคัญที่สุดได้กำหนดว่า ผู้ปกครองบริหารบ้านเมืองนั้นต้องมีอิโรธนะ คือ ต้องไม่เป็นผู้มีพริ้ว เพราะหากเป็นผู้มีพริ้วทำให้ประชาชนสงสัยว่าเป็นคนโกง เป็นคนไร้ศีลธรรมก็ยอมทำให้ไม่เป็นที่ไว้วางใจ เรียกว่าเป็นคนไม่มีเครดิตนั่นเอง อิโรธนะนี้แหละคือหลักรัฐศาสตร์ที่เป็นสากล ซึ่งเราก็มีเป็นหลักสำหรับผู้ปกครองบริหารบ้านเมืองมา แต่ไหนแต่ไรแล้วเพิ่งมาเพี้ยนตอนหลัง ๆ นี้เอง ของดี ๆ อย่างหลักรัฐศาสตร์จึงถูกป้ายสีเสียหายหมด กลับมาหาหลักรัฐศาสตร์ที่ถูกต้องตามหลักสากลทั่วโลก ซึ่งก็คือหลักอิโรธนะในทศพิธราชธรรมกันเถิด.

